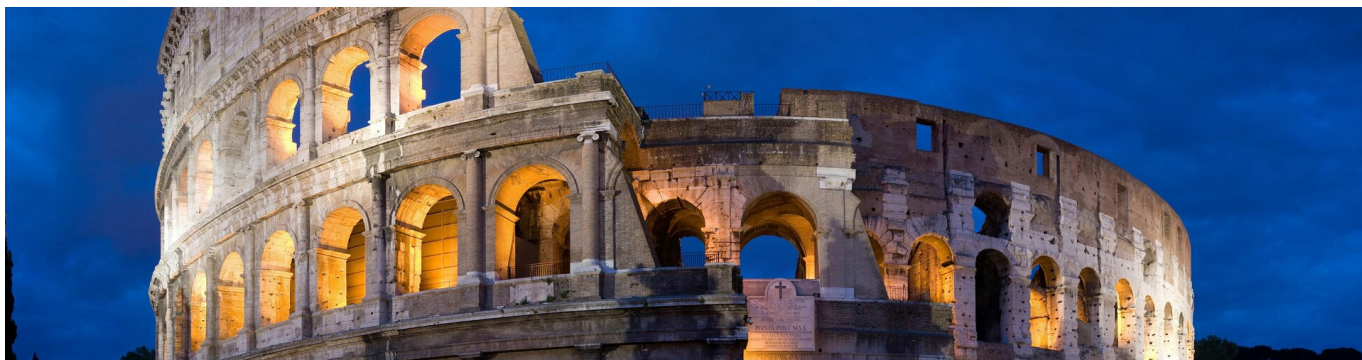
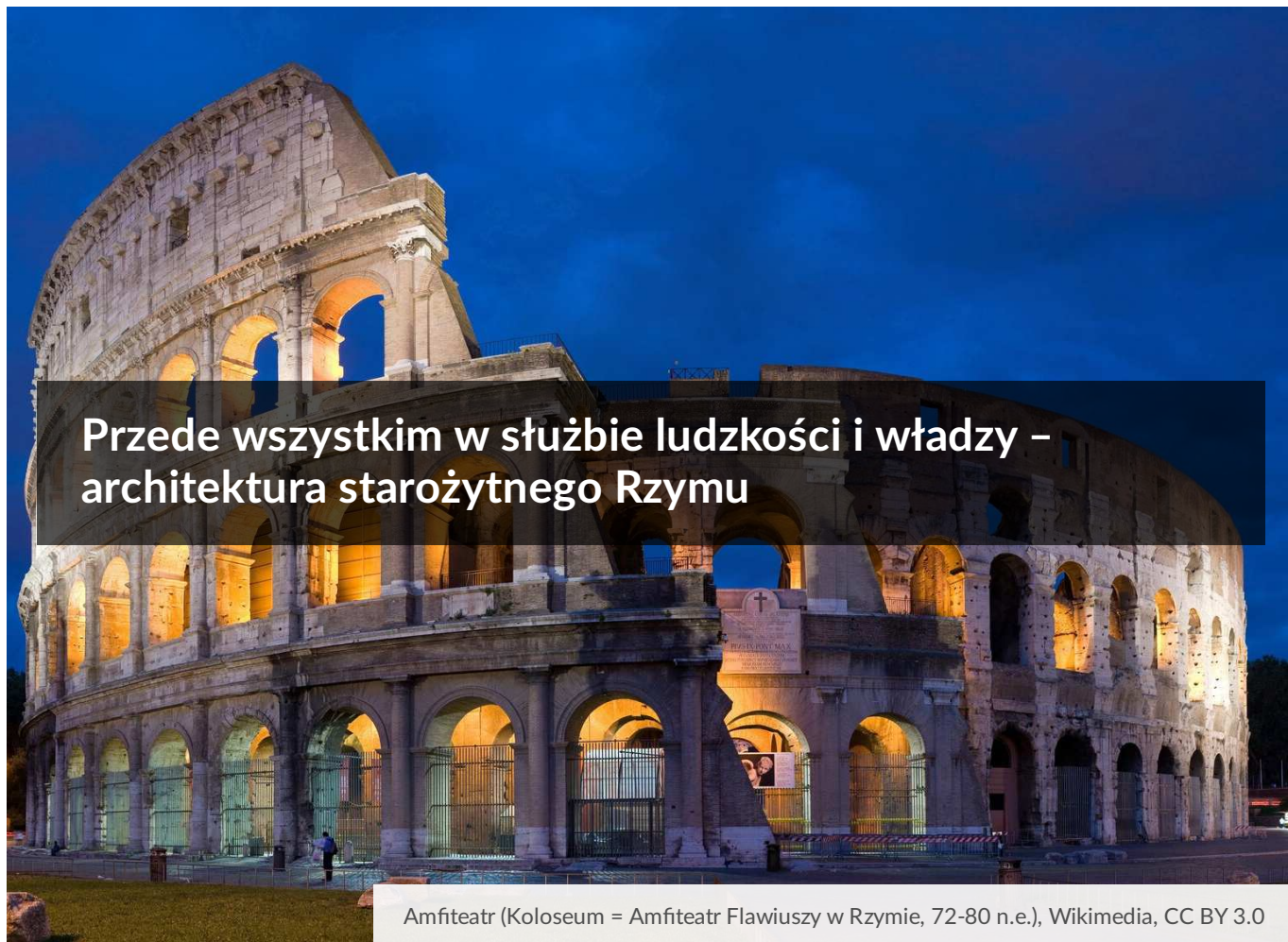

Przede wszystkim w służbie ludzkości i władzy –
architektura starożytnego Rzymu

- Przede wszystkim w służbie ludzkości i władzy – architektura starożytnego Rzymu

Ważne daty

753 p.n.e. – legendarna data założenia Rzymu podana przez Liwiusza. Uznawana za początek ery rzymskiej (ab Urbe condita)

509 p.n.e. – legendarna data upadku królestwa i początku republiki w Rzymie

146 p.n.e. – uzyskanie przez Rzym hegemonii w Śródziemnomorzu po ostatecznym pokonaniu Kartaginy i Macedonii

142 p.n.e. – zbudowanie pierwszego mostu przez Tybr (pons Aemilius/most Emiliusza)

27 p.n.e. – symboliczny początek istnienia – po upadku republiki – Cesarstwa Rzymskiego

72-80 n.e. – wzniesienie Koloseum (amfiteatru Flawiuszów), największej tego typu budowli w Imperium, mogącej pomieścić 50 - 80 tys. widzów

118-133 n.e. – zbudowanie willi Hadriana w Tivoli pod Rzymem, największego kompleksu pałacowego Imperium.

395 n.e. – podział Cesarstwa Rzymskiego na wschodnie i zachodnie po śmierci Teodozjusza zw. Wielkim

476 n.e. – upadek Cesarstwa Zachodniorzymskiego

Scenariusz lekcji dla nauczyciela

Scenariusz zajęć do pobrania.

Plik o rozmiarze 84.24 KB w języku polskim

I. Rozwijanie zdolności rozumienia przemian w dziejach sztuki w kontekście ich uwarunkowań kulturowych, środowiskowych, epok, kierunków, stylów i tendencji w sztuce. Uczeń:

10. formułuje samodzielne, logiczne wypowiedzi argumentacyjne na temat epok, kierunków, stylów i tendencji w sztuce oraz środowisk artystycznych.

1. wykazuje się znajomością chronologii dziejów sztuki, z uwzględnieniem:

b) starożytności (kultur: Mezopotamii, Egiptu, Grecji, Rzymu),

3. rozumie konteksty kulturowe i uwarunkowania przemian w dziejach sztuki (w tym historyczne, religijne, filozoficzne);

4. prawidłowo sytuuje w czasie i w przestrzeni geograficznej poszczególne epoki, style, kierunki i tendencje w sztuce;

5. charakteryzuje i opisuje sztukę powstałą w obrębie poszczególnych epok, kierunków i tendencji;

7. łączy najistotniejsze dzieła ze środowiskiem artystycznym, w którym powstały;

9. analizuje teksty pisarzy, filozofów, krytyków sztuki i artystów, interpretuje je i wskazuje wpływ tych wypowiedzi na charakter stylów, epok i tendencji w sztuce oraz na kształt dzieła;

II. Zapoznavanie z najwybitniejszymi dziełami w zakresie architektury i sztuk plastycznych. Uczeń:

13. dokonuje opisu i analizy, w tym porównawczej, dzieł z uwzględnieniem ich cech formalnych:

a) w architekturze: planu, układu przestrzennego, opisu fasady i elewacji, wnętrza,

2. wskazuje twórców najbardziej reprezentatywnych dzieł;

3. umiejscawia dzieła w czasie (wskazuje stulecie powstania dzieł sztuki dawnej, a w przypadku dzieł sztuki nowoczesnej i współczesnej datuje je z dokładnością do połowy wieku), w nielicznych przypadkach, dotyczących sztuki nowoczesnej i współczesnej, zna daty powstania dzieł lub datuje je z dokładnością jednej dekady;

4. zna plany i układy przestrzenne najbardziej znanych dzieł architektury oraz dzieł charakterystycznych dla danego stylu i kręgu kulturowego;

III. Zapoznanie z dorobkiem najwybitniejszych twórców dzieł architektury i sztuk plastycznych. Uczeń:

1. wymienia najistotniejszych twórców dla danego stylu lub kierunku w sztuce;

2. zna najwybitniejsze dzieła z dorobku artystycznego wybitnych przedstawicieli poszczególnych epok, kierunków i tendencji w sztuce od starożytności po czasy współczesne, z uwzględnieniem artystów schyłku XX i początku XXI wieku;

IV. Kształcenie w zakresie rozumienia i stosowania terminów i pojęć związanych z dziełami sztuki, ich strukturą i formą, tematyką oraz techniką wykonania. Uczeń:

1. definiuje terminy związane z opisem formy i struktury dzieła architektonicznego, w tym określenia dotyczące typów i elementów planów budowli, elementów konstrukcyjnych i dekoracyjnych (dekoracji fasady i wnętrza) oraz układu przestrzennego;

5. analizując i opisując dzieła architektoniczne, właściwie stosuje terminy i pojęcia dotyczące struktury architektury;

9. nazywa oznaczone na ilustracji elementy architektoniczne, właściwe dla poszczególnych stylów i tendencji, w tym:

b) dzieł antycznych greckich i rzymskich (a także powstałych w okresie renesansu, baroku i klasycyzmu, dla których antyk był inspiracją),

V. Zapoznanie ze zbiorami najważniejszych muzeów i kolekcji dzieł sztuki na świecie i w Polsce, a także z funkcją mecenatu artystycznego oraz jego wpływem na kształt dzieła sztuki. Uczeń:

2. zna najistotniejszych fundatorów, mecenasów i marszandów, na których zlecenie powstawały wybitne dzieła sztuki;

4. łączy dzieło z fundatorem, mecenasem lub marszandem, dla którego powstało.

Nauczysz się

przedstawiać informacje na temat sposobów budowania przez Rzymian;

przedstawiać innowacje wprowadzone przez Rzymian w architekturze;
rozróżniać typy obiektów i ich funkcje;
przedstawiać najważniejsze przykłady rzymskiej architektury;
analizować obiekty;
definiować pojęcia: [limes](#), [termy](#), [łuk triumfalny](#), [akwedukt](#).

Obiekty rzymskiej architektury

Źródło: UMK.

Polecenie 1

Na podstawie mapy, informacji nauczyciela i słownika pojęć przedstaw informacje o rzymskim systemie drogowym. Zastanów się, jakie miał znaczenie dla Imperium.

Ćwiczenie 1

Dopasuj do siebie informacje o obiektach z ich łacińskimi nazwami:

burgus

północna brama Trewiru powstała
w latach 180-200

castrum

mniejszy obóz umieszczony na limesie

Porta Nigra

wieża strażnicza strzegąca limesu

castellum

duży obóz umieszczony na limesie

Panteon w Rzymie

Tabula Peutingeriana, euratlas.net, CC BY 3.0

Mapa Rzymu, Wikipedia, CC BY 3.0

Panteon, Wikipedia, CC BY 3.0

Panteon, Wikipedia, CC BY 3.0

Panteon, Wikipedia, CC BY 3.0

Zadania

Ćwiczenie 2

Uzupełnij zdanie: *Porządek tokański...*

- ☐ *wykształcił się w Italii z porządku doryckiego, od którego różnił się wprowadzeniem do kolumn głowicy wolutowej oraz kanelurowanym trzonem.*
- ☐ *wykształcił się w Italii z porządku korynckiego, od którego różnił się wprowadzeniem do kolumn bazy oraz gładkim trzonem.*
- ☐ *wykształcił się w Italii z porządku doryckiego, od którego różnił się wprowadzeniem do kolumn bazy oraz gładkim trzonem.*

HS-029-Z3

Źródło: UMK, licencja: CC0.

Ćwiczenie 3

Zestaw w pary ilustracje obiektów z ich nazwami.

Koloseum, Maison Carree, Aula Palatina w Trewirze, Teatr w Meridzie

.....

.....

.....

.....

Ćwiczenie 4

Wskaż informacje, które opisują akwedukt.

- ☐ Doprowadza wodę najczęściej z odległych źródeł.
- ☐ Dochodzi do 15 m długości i 3,5 – 5 m szerokości.
- ☐ Wodociąg, kanał-rurociąg, czasami z traktem komunikacyjnym, podziemny, naziemny lub wzniesiony na arkadach.

Ćwiczenie 5

Z poniższych stwierdzeń wskaż te, które są fałszywe.

☐ Upadek królestwa i początku republiki w Rzymie nastąpił w 509 r. p.n.e.

☐ W 450 r. n.e. nastąpił upadek Cesarstwa Zachodniorzymskiego.

☐ Termy wykształciły się w Italii z porządku doryckiego.

☐ Porta Nigra jest wybitny przykład rzymskiej architektury obronnej.

Ćwiczenie 6

Wskaż symboliczną datę powstania Cesarstwa Rzymskiego.

☐ 27 r. p.n.e.

☐ 47 r. p.n.e.

☐ 37 r. p.n.e.

Ćwiczenie 7

Wskaż rok, w którym łuk Konstantyna Wielkiego został wystawiony w Rzymie.

☐ 325 roku n.e.

☐ 315 roku n.e.

☐ 320 roku n.e.

Polecenie 2

Na podstawie przedstawionych zdjęć interaktywnych oraz posiadanej wiedzy określ elementy innowacyjne w architekturze Panteonu. Z pomocą nauczyciela zastanów się, jakie niedostatki, uzupełnione już w epoce bizantyńskiej posiadała konstrukcja tego obiektu.

Polecenie 3

Na podstawie e-podręcznika, literatury dodatkowej oraz Internetu przedstaw działalność fundacyjną cesarza Hadriana (76-138 n.e.). Zastanów się, jakie były największe osiągnięcia jego epoki w zakresie architektury.

Polecenie 4

Na podstawie e-podręcznika, planu, literatury dodatkowej oraz Internetu stwórz katalog budowli znajdujących się na forach cesarskich w Rzymie. Opatrz listę metryczkami obiektów i dostępnymi ilustracjami.

Słownik Pojęć

Akwedukt

wodociąg, kanał-rurociąg, czasami z traktem komunikacyjnym, podziemny, naziemny lub wzniesiony na arkadach, doprowadzający wodę najczęściej z odległych źródeł.

Monumentalne konstrukcje akweduktów – znanych wcześniej – pojawiły się dopiero w państwie rzymskim. Zob. np. Pont-du-Gard.

Amfiteatr rzymski

w starożytnym Rzymie budowla odkryta o kształcie eliptycznym lub okrągłym, przeznaczona do walk gladiatorów i walk z dzikimi zwierzętami. Składał się ze sceny i z widowni pnącej się schodkowo ku górze. Największym amfiteatrem w Rzymie było Koloseum.

Bazylika

w architekturze rzymskiej hala targowo – sądowa, znajdująca się na forum. Budynek prostokątny, podzielony kolumnami na nawy z trybuną dla sądu naprzeciw wejścia i galeriami nad nawami bocznymi.

Castrum romanum

obóz warowny, w wersji stałej otoczony murami. Na planie prostokąta z czterema bramami i dwiema przecinającymi się pod kątem prostym osiami – drogami (via principalis i decumanus). Niektóre castra dały początek współczesnym miastom (np. Vindobona – Wiedeń).

Drogi rzymskie

sieć dróg wybudowana przez rzymskich inżynierów. W pocz. III w. (w czasach Dioklecjana) osiągnęła długość prawie 80 tys. km. Najszersze dochodziły do 15 m, zwyczajowo, drogi o znaczeniu krajowym miały 3,5 – 5 m szerokości, aby umożliwić mijanie się dwóch wozów. Budowane z kilku warst różnych materiałów, często nawierzchnia wykładana kamiennymi, spajanymi ze sobą płytami.

Forum

rynek, odpowiednik greckiej agory, plac targowy i miejsce zgromadzeń obywateli. W Rzymie fora skupiały wiele gmachów państwowych i użyteczności publicznej. Za najślawniejsze można uznać Forum Romanum.

Limes

w okresie cesarstwa umocniona granica państwa. Jej trzon stanowiły obozy legionów (l.p. castrum) i mniejsze obozy (l.p. castellum), a przestrzeń pomiędzy nimi wypełniały wieże strażnicze (l.p. burgus). Na niektórych, najbardziej zagrożonych odcinkach obozy były połączone wałem z palisadą i fosą. Najślawniejszy jest limes w Brytanii zw. Wałem Hadriana.

Łuk triumfalny

budowla – pomnik wznoszony dla upamiętnienia zasłużonych obywateli i ich czynów. Istnieją dwie podstawowe formy: łuki jednoprzelotowe (dwa filary połączone arkadą) i trójpzelotowe (cztery filary połączone trzema arkadami, z których środkowa jest najwyższa).

Porta Nigra

Czarna Brama, wybitny przykład rzymskiej architektury obronnej. Pn. brama Trewiru (Augusta Treverum) zbudowana w 180-200 r. n.e.

Porządek spiętrzony

stosowany w kilkukondygnacyjnych budowlach rzymskich. Polegał na odpowiednim rozmieszczeniu innych porządków. Zwykle w kolejności od dołu do góry: dorycki lub tokański, joński, koryncki. Tak właśnie rozwiązano elewację Koloseum.

Porządek tokański

wykształcił się w Italii z porządku doryckiego, od którego różnił się wprowadzeniem do kolumn bazy oraz gładkim trzonem.

Termy

publiczne zakłady kąpielowe w Imperium Rzymskim w okresie cesarstwa. Ogromne, posiadające bogatą dekorację budowle, w których mieściły się szatnie, wanny, baseny z zimną i ciepłą wodą, boiska sportowe, sale gimnastyczne i odczytowe, a nawet biblioteki i bufety. Pierwsze, wzniesione staraniem Marka Wipsanusza Agryppy na Polu Marsowym w Rzymie, otwarte zostały w 20 r. p.n.e. Największe, na 3 tys. osób zbudowano z polecenia ces. Dioklecjana w Rzymie przed 306 r. n.e.

Willa

jeden z rodzajów rzymskiego budownictwa mieszkalnego, obok insuli (miejskich, kilkupiętrowych domów czynszowych). Siedziba ludzi zamożnych, w wielu wypadkach kompleks budowli (willa Hadriana w Tivoli (118 – 133 r., pow. kompleksu ok. 120 ha). Centrum typowej willi było atrium, później perystyl.

Źródło:

encyklopedia.pwn.pl

Galeria dzieł sztuki

Źródło: UMK.